

Tieslietu padome: efektīvā tiesas procesā galvenā loma ir tiesnesim

Publicēts pirms vairāk nekā 1 gada

Publicēts: 25.03.2024.

Galvenās problēmas garajām tiesvedībām Latvijas tiesās ir procesa organizācijas jautājumi, tai skaitā tiesnešu loma procesa vadībā, citu procesā iesaistīto personu rīcība un savstarpējā sadarbība – secināts Tieslietu padomē, analizējot darba grupas ziņojumu par tiesvedību ilguma cēloņiem.

Katrā procesā – civilprocesā, kriminālprocesā un administratīvajā procesā – ir savas īpašās problēmas, tomēr, kā ziņojumā norāda gan darba grupa, gan eksperti – visu procesu vadītājs un virzītājs ir tiesnesis. Tādēļ galvenais uzsvars ir tiesnešu apmācība.

Tieslietu padomes vadītājs Augstākās tiesas priekšsēdētājs Aigars Strupišs norāda: “Tiesnešu apmācība ir primārais, ko Tieslietu padome akcentē. Apmācība ne tik daudz tiesību jautājumos un juridiskajās niansēs, bet procesa vadīšanā un organizēšanā, kā arī to instrumentu efektīvā izmantošanā, kas jau pašreiz ir procesa likumos, lai ne vien kvalitatīvi menedžētu procesu, bet arī tiktu galā ar procesuālajiem huligāniem un procesu vilcinātājiem.”

Augstākās tiesas izveidotās darba grupas koordinētāja Judikatūras un zinātniski analītiskās nodaļas vadītāja Anita Zikmane Tieslietu padomes sēdē norādīja, ka vidējais tiesvedību ilgums Latvijas tiesās nav pārmēru garš, tikai atsevišķas lietas turpinās nesamērīgi ilgi. Darba grupa nekoncentrēja uzmanību tikai uz šīm lietām, bet analizēja tiesu darba efektivitāti plašāk. Viņa raksturoja ilgu tiesvedību būtiskākos cēloņus katrā no procesiem.

Civillietu raitu izskatīšanu visbiežāk kavē pretpasību iesniegšana un vairākkārtīga lietas atgriešana pirmajā un otrajā instancē. Joprojām jūtamas 2008.gada ekonomiskās krīzes sekas, kas radīja lietu pieplūdumu tiesās.

Administratīvās lietas objektīvi kļūst aizvien sarežģītākas lielā pierādījumu apjoma dēļ. Arī administratīvo lietu pabeigšanu būtiski ietekmē lietu atgriešana pirmajā un otrajā instancē to atkārtotai skatīšanai. Viens no iemesliem ir arī lietu izskatīšanas apturēšana sakarā ar citām tiesvedībām šajā lietā, tai skaitā ar pieteikumu Satversmes tiesā vai prejudiciāla jautājuma uzdošanu Eiropas Savienības Tiesai.

Savukārt krimināllietās lietu iztiesāšanas ātrumu ietekmē lietas dalībnieku skaits un uzvedība, kā arī lietas materiālu apjoms. Liecinieku un apsūdzēto neierašanās uz tiesas sēdi ir būtiski procesu kavējošie faktori.

Kā risinājumi tiesas procesu efektīvizēšanai norādīta ne tikai tiesnešu apmācība tiesas procesu efektīvā organizēšanā un vadīšanā, bet arī lietas dalībnieku disciplinēšana, skatot to arī advokātu un prokuroru profesionālās ētikas ietvarā, kā arī lietu dalībnieku, īpaši valsts pārvaldes speciālistu, izglītošana. Problēma, kas aktuāli jārisina, ir arī tiesu pieaicināto speciālistu un ekspertu atzinumu kvalitāte. Tāpat norādīts uz tiesu sistēmas kopējās pārvaldības uzlabošanu, piemēram, tiesnešu un darbinieku resursu efektīvu pārvaldību ar iespēju pārcelt tos uz laiku citā tiesā, kā arī jauno tehnoloģiju ieviešanu kompleksā ar personāla apmācību to efektīvā izmantošanā.

Darba grupa Tieslietu padomei iesniedza trīs ziņojumus par katru no tiesvedības procesa regulējumiem (administratīvajā procesā, civilprocesā un kriminālprocesā), kuros iekļauti arī ierosinājumi Tieslietu padomei problēmu risinājumam. Komentārus ziņojumiem papildus sagatavojusi bijusī Eiropas Savienības Vispārējās tiesas tiesnese Ingrida Labucka.

Izpildot Tieslietu padomes doto uzdevumu, Latvijas pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās birojs sagatavoja arī detalizētu pārskatu par Latvijas lietām Eiropas Cilvēktiesību tiesā, kurās skarts ilgas tiesvedības jautājums, kā arī vispārīgas Eiropas

Cilvēktiesību tiesas atziņas ilgas tiesvedības problemātikas jomā.

Tieslietu padome 13.novembra sēdē atzinīgi novērtēja darba grupas paveikto un pieņēma tās ziņojumus zināšanai un turpmākai rīcībai. Darba grupas ziņojums tiks nosūtīts Saeimai, Ministru prezidentam un visām ziņojumā minētajām institūcijām, kuru darbība saistīta ar tiesvedību procesiem.

Darba grupas ziņojums un visi sagatavotie materiāli pieejami Augstākās tiesas mājaslapā Tieslietu padomes sadaļā.

Tieslietu padome lēmumu pieņēma 2020.gada 13.novembra sēdē.

Informāciju sagatavoja

Augstākās tiesas Komunikācijas nodaļas vadītāja Rasma Zvejniece

E-pasts: rasma.zejniece@at.gov.lv, tālrunis: 67020396, 28652211

Saistītas tēmas

[Informācija presei](#)

<https://www.tieslietupadome.lv/lv/jaunums/tieslietu-padome-efektiva-tiesas-procesa-galvena-loma-ir-tiesnesim>